Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba)

z dnia 5 września 2024 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Wspólny system podatku od wartości dodanej (VAT) – Dyrektywa 2006/112/WE – Zwolnienia – Artykuł 135 ust. 1 lit. g) – Zarządzanie specjalnymi funduszami inwestycyjnymi – Pojęcie – Fundusz emerytalny – Porównywalność z przedsiębiorstwem zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe (UCITS) – Ryzyko inwestycji ponoszone przez członków – Zakres – Konieczność porównania z funduszem emerytalnym uznawanym przez dane państwo członkowskie za specjalny fundusz inwestycyjny

W sprawach połączonych od C-639/22 do C-644/22

mających za przedmiot wnioski o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożone przez rechtbank Gelderland (sąd rejonowy w Geldrii, Niderlandy) postanowieniami z dni 5 i 6 października 2022 r., które wpłynęły do Trybunału w dniu 12 października 2022 r., w postępowaniach:

X (C-639/22)

Stichting BPL Pensioen (C-643/22)

Stichting Bedrijfstakpensioensfonds voor het levensmiddelenbedrijf (BPFL) (C-644/22)

przeciwko

Inspecteur van de Belastingdienst Utrecht (C-639/22, C-643/22 i C-644/22),

oraz

Fiscale Eenheid Achmea BV (C-640/22),

Y (C-641/22)

przeciwko

Inspecteur van de Belastingdienst Amsterdam (C-640/22 i C-641/22),

oraz

Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten (C-642/22)

* Język postępowania: niderlandzki.

przeciwko

Inspecteur van de Belastingdienst Maastricht (C-642/22),

TRYBUNAŁ (czwarta izba),

w składzie: C. Lycourgos, prezes izby, O. Spineanu-Matei (sprawozdawczyni), J.-C. Bonichot, S. Rodin i L.S. Rossi, sędziowie,

rzecznik generalny: J. Kokott,

sekretarz: A. Lamote, administratorka,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 5 października 2023 r.,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

– w imieniu X, Y, Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten oraz Stichting BPL Pensioen – K.R. Carton, E.M. van Kasteren i J.P.A. Vermeer, belastingadviseurs,

– w imieniu Fiscale Eenheid Achmea BV oraz Stichting Bedrijfstakpensioensfonds voor het levensmiddelenbedrijf (BPFL) – U.N.C. Boy i G.J. van Norden, belastingadviseurs,

– w imieniu rządu niderlandzkiego – M.K. Bulterman, A. Hanje i J. Langer, w charakterze pełnomocników,

– w imieniu rządu duńskiego – D. Elkan, J.F. Kronborg i C.A.-S. Maertens, w charakterze pełnomocników,

– w imieniu Komisji Europejskiej – J. Jokubauskaitė i W. Roels, w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 14 marca 2024 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczą wykładni art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz.U. 2006, L 347, s. 1, zwanej dalej „dyrektywą VAT”).

2 Wnioski te zostały złożone w ramach sześciu sporów pomiędzy, po pierwsze, w sprawie C-639/22, X, obowiązkowym pracowniczym funduszem emerytalnym, w sprawach C-643/22 i C-644/22, odpowiednio, Stichting BPL Pensioen i Stichting Bedrijfstakpensioensfonds voor het levensmiddelenbedrijf (BPFL), branżowymi funduszami emerytalnymi a Inspecteur van de Belastingdienst Utrecht (inspektorem urzędu skarbowego w Utrechcie, Niderlandy); po drugie, w sprawach C-640/22 i C-641/22, odpowiednio, Fiscale Eenheid Achmea BV, przedsiębiorstwem, które świadczyło usługi na rzecz branżowego funduszu emerytalnego i Y, zakładowego funduszu emerytalnego a Inspecteur van de Belastingdienst Amsterdam (inspektorem urzędu skarbowego

w Amsterdamie, Niderlandy), i wreszcie, po trzecie, w sprawie C-642/22, Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten, obowiązkowym pracowniczym funduszem emerytalnym a Inspecteur van de Belastingdienst Maastricht (inspektorem urzędu skarbowego w Maastricht, Niderlandy) w przedmiocie stosowania zwolnienia z podatku od wartości dodanej (VAT) przewidzianego w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT w odniesieniu do tych funduszy emerytalnych.

Ramy prawne

Prawo Unii

Dyrektywa VAT

3 Artykuł 2 ust. 1 lit. c) dyrektywy VAT przewiduje:

„1. Opodatkowaniu VAT podlegają następujące transakcje:

[…]

c) odpłatne świadczenie usług na terytorium państwa członkowskiego przez podatnika działającego w takim charakterze”.

4 Artykuł 135 ust. 1 lit. g) owej dyrektywy stanowi:

„1. Państwa członkowskie zwalniają następujące transakcje:

[…]

g) zarządzanie specjalnymi funduszami inwestycyjnymi, określonymi przez państwa członkowskie”.

Dyrektywa UCITS

5 Zgodnie z art. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/65/WE z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe (UCITS) (Dz.U. 2009, L 302, s. 32, zwanej dalej „dyrektywą UCITS”):

„1. Niniejszą dyrektywę stosuje się do przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe (UCITS), mających swe siedziby na terytorium państw członkowskich.

2. Do celów niniejszej dyrektywy oraz z zastrzeżeniem przepisów art. 3 UCITS oznacza przedsiębiorstwo:

a) którego jedynym celem jest zbiorowe inwestowanie w zbywalne papiery wartościowe lub w inne płynne aktywa finansowe, określone w art. 50 ust. 1, kapitału pochodzącego od obywateli i które działają na zasadzie dywersyfikacji ryzyka; oraz

b) którego jednostki uczestnictwa są, na żądanie ich posiadaczy, odkupywane lub umarzane bezpośrednio lub pośrednio z aktywów tych przedsiębiorstw. Działanie podjęte przez UCITS w celu zapewnienia, aby giełdowa wartość ich jednostek nie różniła się w znaczny sposób od wartości netto aktywów na te jednostki, będzie uważane za równoznaczne z takim odkupieniem lub umorzeniem jednostek.

Państwa członkowskie mogą zezwolić na to, by UCITS składało się z kilku subfunduszy.

[…]”.

Prawo niderlandzkie

6 Artykuł 11 ust. 1 lit. i) pkt 3 Wet houdende vervanging van de bestaande omzetbelasting door een omzetbelasting volgens het stelsel van heffing over de toegevoegde waarde (Wet op de omzetbelasting) [ustawy o zastąpieniu obowiązującego podatku obrotowego podatkiem obrotowym opartym na systemie podatku od wartości dodanej (ustawy o podatku obrotowym)] z dnia 28 czerwca 1968 r. (Stb. 1968, nr 329), w brzmieniu mającym zastosowanie do sporu w postępowaniu głównym, stanowi:

„1. Na warunkach określonych w rozporządzeniu z podatku zwolnione są:

[…]

i) następujące usługi:

[…]

3) zarządzanie majątkiem gromadzonym przez fundusze inwestycyjne i spółki inwestycyjne do celów zbiorowego inwestowania”.

Postępowania główne i pytania prejudycjalne

7 Skarżące w postępowaniach głównych w sprawach C-639/22 i od C-641/22 do C-644/22, czyli, odpowiednio, X, Y, Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten, Stichting BPL Pensioen i Stichting Bedrijfstakpensioensfonds voor het levensmiddelenbedrijf (BPFL), są niderlandzkimi funduszami emerytalnymi, które nabyły usługi zarządzania majątkiem od podmiotu zarządzającego inwestycjami mającego siedzibę poza Niderlandami. W sprawie C-640/22 skarżąca w postępowaniu głównym, Fiscale Eenheid Achmea, spółka prawa niderlandzkiego, świadczyła usługi zarządzania majątkiem na rzecz branżowego funduszu emerytalnego.

8 Te skarżące w postępowaniu głównym kwestionują przed rechtbank Gelderland (sądem rejonowym w Geldrii, Niderlandy), który jest sądem odsyłającym w każdej ze spraw wymienionych w poprzednim punkcie, kwotę VAT naliczoną przez inspektorów urzędów skarbowych w Utrechcie, Amsterdamie i Maastricht (zwanych dalej łącznie „organem podatkowym”) od nabycia tych usług zarządzania majątkiem. Skarżące uważają, że fundusz emerytalny, który nabył te usługi lub na rzecz którego były one świadczone, stanowi „specjalny fundusz inwestycyjny” w rozumieniu art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT. W konsekwencji nabycie lub świadczenie tych usług jest zwolnione z podatku na podstawie art. 11 ust. 1 lit. i)

pkt 3 ustawy o zastąpieniu obowiązującego podatku obrotowego podatkiem obrotowym opartym na systemie podatku od wartości dodanej (ustawy o podatku obrotowym), w brzmieniu mającym zastosowanie do sporu w postępowaniu głównym.

9 Z postanowień odsyłających wynika, że niderlandzki system emerytalny obejmuje trzy filary, a mianowicie ustawową emeryturę podstawową, systemy emerytalne organizowane przez pracodawców oraz indywidualne dobrowolne systemy emerytalne. Drugi filar, uregulowany w Wet houdende regels betreffende pensioenen (ustawie w sprawie zasad dotyczących emerytur, zwanej dalej „ustawą o emeryturach"), obejmuje zakładowe fundusze emerytalne i branżowe fundusze emerytalne. Obowiązkowe pracownicze fundusze emerytalne w rozumieniu Wet verplichte beroepspensioenregeling (ustawy o obowiązkowym pracowniczym systemie emerytalnym) również podlegają zdaniem sądu odsyłającego temu drugiemu filarowi.

10 Rozpatrywane w postępowaniach głównych fundusze emerytalne to w sprawach C-639/22 i C-642/22 obowiązkowe pracownicze fundusze emerytalne, w sprawach C-640/22, C-643/22 i C-644/22 – branżowe fundusze emerytalne, a w sprawie C-641/22 – zakładowy fundusz emerytalny.

11 W każdym z odesłań prejudycjalnych sąd odsyłający wyjaśnia, że system emerytalny wdrażany przez odnośne fundusze emerytalne opiera się na „umowie o świadczeniach emerytalnych", która charakteryzuje się wypłatą stałych świadczeń emerytalnych. Jest to jeden z trzech rodzajów umów przewidzianych w ustawie o emeryturach. Umowa ta różni się od „umowy o składkach", opierającej się na określonych składkach, które są następnie przekształcane w stałe lub zmienne świadczenia emerytalne, oraz od „umowy kapitałowej", która dotyczy określonego kapitału, przekształconego następnie w stałe lub zmienne świadczenia emerytalne.

12 Fundusze emerytalne podlegają państwowemu nadzorowi nad przestrzeganiem strategicznego wskaźnika pokrycia związanego ze stosunkiem posiadanych przez te fundusze aktywów do zaktualizowanej wartości ich zobowiązań emerytalnych. Sąd odsyłający wyjaśnia, że strategiczna stopa pokrycia i fundusze własne funduszu emerytalnego określają sytuację finansową tego funduszu oraz w znacznej mierze wysokość składek i ich ewentualne obniżki, podobnie jak przyznawanie dodatków warunkowych do świadczeń emerytalnych (indeksacja) lub ewentualne obniżenie wysokości tych składek i uprawnień emerytalnych.

13 Wysokość składek podlegających wpłacie jest ustalana przez fundusz emerytalny w taki sposób, aby pokryć zwiększenie funduszy własnych wymagane przez zwiększenie zobowiązań emerytalnych, uwzględniając również prognozy dotyczące zwrotu z inwestycji.

14 Dla niektórych funduszy emerytalnych, a mianowicie tych, których dotyczą sprawy C-640/22, C-643/22 i C-644/22, organ zarządzający każdym funduszem ustala wysokość składek podlegających wpłacie do tych funduszy po uzgodnieniu z organizacjami pracodawców i pracowników. Składki są opłacane przez pracodawcę i częściowo potrącane z wynagrodzenia pracownika. W przypadku funduszu emerytalnego Y, którego dotyczy sprawa C-641/22, składka jest ustalana dla indywidualnego członka, niemniej jednak jest ograniczona. W tej ostatniej sprawie sąd odsyłający wyjaśnia, że w latach 2014–2020 pracodawcy zagwarantowali kwotę 250 mln EUR, która mogła zostać wykorzystana do uzupełnienia składek, jeżeli byłyby one niewystarczające do zagwarantowania oczekiwanych uprawnień emerytalnych. W sprawach C-639/22 i C-642/22 członkowie płacą składki na podstawie dochodów z działalności zawodowej lub zysków osiąganych przez ich przedsiębiorstwo.

15 We wszystkich postępowaniach głównych, z wyjątkiem sprawy C-639/22, uprawnienia emerytalne i świadczenia emerytalne w ramach rozpatrywanych systemów emerytalnych są obliczane na podstawie wynagrodzenia i liczby lat zatrudnienia każdego pracownika. W tym względzie sąd odsyłający wyjaśnia, że wysokość tych uprawnień emerytalnych i świadczeń emerytalnych w systemach emerytalnych rozpatrywanych w postępowaniach głównych może ulec zmianie. Kwota ta może zostać zwiększona na przykład poprzez odniesienie do zmian wskaźnika cen konsumpcyjnych. O przyznaniu tego dodatku decyduje organ zarządzający każdym funduszem emerytalnym. W sprawie C-644/22 sąd odsyłający wyjaśnia, że przyznanie ewentualnego dodatku jest w całości finansowane ze zwrotu z inwestycji dokonanych przez rzeczony fundusz emerytalny.

16 W systemie emerytalnym rozpatrywanym w sprawie C-639/22 sąd odsyłający wskazuje, że wysokość emerytury jest ustalana na podstawie liczby kwartałów składkowych. Jest to emerytura referencyjna, której wysokość może zostać podwyższona w stosunku do roku poprzedniego przez organ zarządzający funduszem emerytalnym zgodnie z określonym wzorem, jeżeli istnieją wystarczające środki finansowe.

17 W systemie emerytalnym rozpatrywanym w sprawie C-641/22 organ zarządzający funduszem emerytalnym corocznie decyduje, o ile pozwala na to sytuacja majątkowa tego funduszu, czy i w jakim zakresie przyznaje się dodatek do uprawnień emerytalnych i świadczeń emerytalnych. W systemie będącym przedmiotem sprawy C-642/22 corocznie przyznaje się dodatek w wysokości 2 % na uprawnienia emerytalne i świadczenia emerytalne. W zależności od sytuacji finansowej funduszu emerytalnego organ zarządzający może podjąć decyzję o przyznaniu wyższego dodatku, który jest wówczas finansowany częściowo ze składki, a częściowo z nadwyżki z zainwestowanego kapitału.

18 Natomiast fundusz emerytalny może być zobowiązany do obniżenia wysokości tych uprawnień i świadczeń, tak jak w sprawie C-641/22, w odniesieniu do wskaźnika wartości uprawnień emerytalnych za 2020 r. Takie obniżki i podwyżki są uregulowane w ustawie o emeryturach. W tym względzie sąd odsyłający wskazuje, że nie można przyznać żadnych dodatków, jeżeli strategiczna stopa pokrycia zmniejszyła się do pewnego poziomu. I tak w sprawie C-644/22 fundusz emerytalny mógł przyznać dodatek dopiero w 2009 r. Ponadto, ponieważ sytuacja finansowa tego funduszu uległa pogorszeniu, w Nederlandsche Bank (banku centralnym, Niderlandy) został wprowadzony plan naprawczy, który przewidywał obniżenie naliczonych emerytur o 0,85 %.

19 Sąd odsyłający zastanawia się nad kwestią, czy fundusze emerytalne rozpatrywane w postępowaniach głównych należy uznać za „specjalne fundusze inwestycyjne”, które mogą korzystać ze zwolnienia z VAT przewidzianego w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT.

20 W tym kontekście sąd odsyłający wskazuje, powołując się na wyroki: z dnia 7 marca 2013 r., Wheels Common Investment Fund Trustees i in. (C-424/11, EU:C:2013:144), z dnia 13 marca 2014 r., ATP PensionService (C-464/12, EU:C:2014:139) i z dnia 9 grudnia 2015 r., Fiscale Eenheid X (C-595/13, EU:C:2015:801), że fundusz emerytalny, który, tak jak fundusze emerytalne rozpatrywane w postępowaniach przed tym sądem, nie stanowi UCITS w rozumieniu dyrektywy UCITS, może jednak zostać uznany za „specjalny fundusz inwestycyjny” w rozumieniu art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT, jeżeli wykazuje określone cechy.

21 Sąd ten zastanawia się w szczególności nad wykładnią jednej z tych cech, a mianowicie wymogu dotyczącego tego, aby ryzyko inwestycji było ponoszone przez członków. Zauważa on, że zdaniem organu podatkowego, który powołuje się w tej kwestii na wyrok Hoge Raad (sądu

najwyższego, Niderlandy), ryzyko inwestycji dokonanych przez rzeczone fundusze emerytalne rozpatrywane w postępowaniach głównych, które ponoszą członkowie tych funduszy emerytalnych, nie ma wystarczającego znaczenia.

22 Sąd odsyłający uważa, że rozpatrywane systemy emerytalne nie są w pełni porównywalne z systemami rozpatrywanymi w wyrokach z dnia 7 marca 2013 r., Wheels Common Investment Fund Trustees i in. (C-424/11, EU:C:2013:144) i z dnia 13 marca 2014 r., ATP PensionService (C-464/12, EU:C:2014:139) ani z systemem rozpatrywanym w wyroku Hoge Raad (sądu najwyższego) przytoczonym w postanowieniu odsyłającym.

23 Zdaniem sądu odsyłającego bowiem wysokość praw emerytalnych i świadczeń emerytalnych z tytułu systemów emerytalnych rozpatrywanych w toczących się przed nim postępowaniach jest obliczany na podstawie dochodów z działalności zawodowej i liczby lat zatrudnienia członków lub emerytury referencyjnej.

24 Wynika z tego, po pierwsze, że sytuacja różni się od sytuacji, o której mowa w wyroku z dnia 7 marca 2013 r., Wheels Common Investment Fund Trustees i in. (C-424/11, EU:C:2013:144), ponieważ nie można uznać, że te uprawnienia emerytalne i świadczenia emerytalne rozpatrywane w postępowaniach przed sądem odsyłającym nie zależą w żaden sposób od wartości aktywów i zwrotu z inwestycji dokonanych przez fundusze emerytalne. Chociaż wysokość tych uprawnień emerytalnych i świadczeń emerytalnych nie zależy bezpośrednio od zwrotu z inwestycji, oczekiwana kwota emerytury nie jest gwarantowana. Ryzyko zmiany wartości aktywów znajduje odzwierciedlenie w strategicznym wskaźniku pokrycia i określa w ten sposób, łącznie z innymi parametrami obliczenia, czy i w jakim zakresie dodatki mogą zostać przyznane lub, przeciwnie, czy uprawnienia emerytalne i świadczenia emerytalne powinny zostać zmniejszone. A zatem zdaniem tego sądu zwrot z inwestycji i zmiany wartości aktywów są wyrażone w poziomie uprawnień emerytalnych i świadczeń emerytalnych.

25 Po drugie, systemy emerytalne rozpatrywane w postępowaniach toczących się przed tym sądem różnią się również od systemu emerytalnego, o którym mowa w wyroku z dnia 13 marca 2014 r., ATP PensionService (C-464/12, EU:C:2014:139), w którym wysokość emerytury jest określana na podstawie kwoty stałych składek i osiąganych z nich wyników, co odpowiada raczej, zdaniem tego sądu, systemowi emerytalnemu zorganizowanemu na podstawie „umów o składkach" w rozumieniu ustawy o emeryturach. Nie stoi to jednak na przeszkodzie temu, by we wszystkich spornych systemach rozpatrywanych przez sąd odsyłający ryzyko deficytu i nadwyżek było przejmowane przez ogół ubezpieczonych poprzez zmniejszenie nabytych uprawnień lub poprzez zastosowanie obniżenia, czy też przeciwnie, poprzez przyznanie dodatków lub potrącenie wcześniej dokonanych obniżek.

26 Sąd odsyłający dąży do ustalenia, czy okoliczność, że ryzyko inwestycji jest ponoszone przez ogół członków, stoi na przeszkodzie temu, aby fundusz emerytalny taki jak będący przedmiotem sporów rozpatrywanych przez ten sąd został uznany za specjalny fundusz inwestycyjny i czy wystarczy, że członkowie ponoszą jakiekolwiek ryzyko w tym względzie, czy też muszą ponosić to ryzyko na znaczącym poziomie.

27 Ponadto z postanowień odsyłających wynika, że w sprawach C-640/22 i C-644/22 skarżące w postępowaniach głównych, Fiscale Eenheid Achmea i Stichting Bedrijfstakpensioensfonds voor het levensmiddelenbedrijf (BPFL) podnoszą, że zasada neutralności podatkowej wymaga porównania z niektórymi funduszami emerytalnymi, które realizują umowy dotyczące składek i które, nie będąc UCITS, są traktowane przez organ podatkowy jako specjalne fundusze

inwestycyjne. W tym względzie sąd odsyłający zauważa, że na mocy pisma Staatssecretaris van Financiën (sekretarza stanu ds. finansów, Niderlandy) niektóre fundusze emerytalne, które realizują umowy o składkach, są traktowane przez ten organ podatkowy jako specjalne fundusze inwestycyjne.

28 Sąd ten powziął jednak wątpliwości co do konieczności takiego porównania, ponieważ kryteria sformułowane w wyrokach z dnia 7 marca 2013 r., Wheels Common Investment Fund Trustees i in. (C-424/11, EU:C:2013:144) i z dnia 13 marca 2014 r., ATP PensionService (C-464/12, EU:C:2014:139), które pozwalają określić, czy podmioty gospodarcze dokonują tych samych transakcji co UCITS, zostały opracowane w świetle zasady neutralności podatkowej. Ponadto sąd ten zastanawia się, czy w przypadku indywidualnego pracownika, który nie zawsze ma wybór rodzaju umowy emerytalnej, istnieje zasadnicza różnica pomiędzy tymi różnymi rodzajami umów emerytalnych.

29 W tych okolicznościach rechtbank Gelderland (sąd rejonowy w Geldrii) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi w sprawie C-644/22:

„1) Czy art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT […] należy interpretować w ten sposób, że można uznać, iż członkowie funduszu emerytalnego, takiego jak będący przedmiotem postępowania głównego, ponoszą ryzyko inwestycyjne, a w konsekwencji, że taki fundusz emerytalny stanowi »specjalny fundusz inwestycyjny« w rozumieniu tego przepisu? Czy ma przy tym znaczenie:

– czy członkowie ponoszą indywidualne ryzyko inwestycyjne, czy też wystarczające jest, że wszyscy członkowie, i nikt inny poza nimi, ponoszą konsekwencje wyników inwestycyjnych;

– jaki jest zakres ryzyka wszystkich członków, czy też ryzyka indywidualnego;

– w jakim zakresie wysokość świadczenia emerytalnego jest również uzależniona od innych czynników, takich jak liczba lat stanowiących podstawę naliczenia emerytury, wysokość wynagrodzenia oraz stopa zwrotu?

2) Czy z zasady neutralności podatkowej wynika, że dla celów stosowania art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT w odniesieniu do funduszy, które nie stanowią UCITS […], należy oceniać nie tylko to, czy są one podobne do UCITS, lecz również to, czy z punktu widzenia przeciętnego konsumenta są one podobne do innych funduszy, które nie stanowią UCITS, lecz są przez dane państwo członkowskie uznawane za specjalne fundusze inwestycyjne?”.

30 W sprawach C-639/22, C-642/22 i C-643/22 rechtbank Gelderland (sąd rejonowy w Geldrii) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z pytaniem prejudycjalnym identycznym z pytaniem pierwszym w sprawie C-644/22.

31 W sprawie C-640/22 sąd ten wyjaśnia, że od dnia 1 stycznia 2018 r. nie doszło już do żadnego aktywnego naliczenia uprawnień emerytalnych w funduszu emerytalnym, na rzecz którego skarżąca w postępowaniu głównym w tej sprawie świadczyła usługi zarządzania majątkiem, ponieważ fundusz emerytalny będący przedmiotem sporu rozpatrywanego przez ten sąd był

zmuszony do przeniesienia swoich aktywów z powodu niskiego strategicznego wskaźnika pokrycia. W związku z tym sąd ten zastanawia się nad znaczeniem tego elementu dla badania ryzyka inwestycji dokonanych przez ten fundusz emerytalny, ponoszonego przez jego członków.

32 W tych okolicznościach rechtbank Gelderland (sąd rejonowy w Geldrii) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z tymi samymi pytaniami prejudycjalnymi co w sprawie C-644/22, z zastrzeżeniem uściślenia dodanego do pytania pierwszego o następującym brzmieniu:

„[…] Czy ma przy tym znaczenie:

[…]

– że od dnia 1 stycznia 2018 r. fundusz emerytalny nie nalicza już aktywnie emerytur i z powodu niskiego wskaźnika pokrycia polis jest zobowiązany do zbiorczego przeniesienia swoich aktywów na rzecz ubezpieczyciela lub innego funduszu emerytalnego?

[…]”.

33 Wreszcie w sprawie C-641/22 sąd odsyłający zastanawia się, czy wspomniana już w pkt 14 niniejszego wyroku okoliczność, że pracodawcy przez pewien okres udzielali poręczenia w celu zapewnienia naliczenia uprawnień emerytalnych, ma wpływ na istnienie ryzyka inwestycji dokonanych przez fundusz emerytalny, ponoszonego przez członków tego funduszu.

34 W tych okolicznościach rechtbank Gelderland (sąd rejonowy w Geldrii) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z pytaniem prejudycjalnym identycznym z pytaniem pierwszym w sprawie C-644/22, z zastrzeżeniem uściślenia dodanego do pytania pierwszego o następującym brzmieniu:

„[…] Czy ma przy tym znaczenie:

[…]

– że pracodawca udzielił w odniesieniu do okresu od 2014 do 2020 r. włącznie poręczenia co do kwoty 250 mln EUR na realizację pożądanego poziomu naliczenia emerytur?”.

35 Postanowieniem prezesa Trybunału z dnia 15 listopada 2022 r. sprawy od C-639/22 do C-644/22 zostały połączone do celów pisemnego i ustnego etapu postępowania oraz wydania wyroku.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

36 Poprzez pytanie pierwsze, wspólne dla wszystkich spraw połączonych, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT należy interpretować w ten sposób, że można uznać, że członkowie funduszu emerytalnego realizującego w ramach zbiorowego systemu emerytalnego umowę emerytalną przewidującą uprawnienia emerytalne i świadczenia emerytalne, których wysokość, mimo że została określona na podstawie emerytury referencyjnej lub dochodów z działalności zawodowej oraz liczby lat zatrudnienia każdego członka, może się różnić pod pewnymi warunkami w zależności od wyników inwestycji

dokonanych przez ten fundusz emerytalny, ponoszą ryzyko inwestycji. Sąd ten dąży również do ustalenia, czy w tym względzie istotny jest zakres ponoszonego ryzyka, fakt, czy ponoszone ryzyko ma charakter indywidualny czy zbiorowy, liczba lat, w których powstały uprawnienia emerytalne członka, okoliczność, że nabycie uprawnień emerytalnych zostało w pewnym momencie przerwane w odniesieniu do funduszu emerytalnego, czy też fakt, że pracodawca przez pewien okres udzielał poręczenia za oczekiwane naliczenie uprawnień emerytalnych.

37 Zgodnie z art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT państwa członkowskie zwalniają z VAT zarządzanie specjalnymi funduszami inwestycyjnymi, określonymi przez państwa członkowskie.

38 W tym względzie należy przypomnieć, że chociaż prawodawca Unii powierzył państwom członkowskim zadanie zdefiniowania pojęcia „specjalnych funduszy inwestycyjnych”, za takie należy uznać fundusze stanowiące UCITS w rozumieniu dyrektywy UCITS (zob. podobnie wyrok z dnia 13 marca 2014 r., ATP PensionService, C-464/12, EU:C:2014:139, pkt 46 i przytoczone tam orzecznictwo).

39 Jak wynika z art. 1 ust. 2 tej dyrektywy, UCITS to przedsiębiorstwa, których jedynym celem jest zbiorowe inwestowanie w zbywalne papiery wartościowe lub inne płynne aktywa finansowe kapitału pochodzącego od obywateli i które działają na zasadzie dywersyfikacji ryzyka i których jednostki uczestnictwa są, na żądanie ich posiadaczy, odkupywane lub umarzane bezpośrednio lub pośrednio z aktywów tych przedsiębiorstw (wyrok z dnia 9 grudnia 2015 r., Fiscale Eenheid X (C-595/13, EU:C:2015:801, pkt 36 i przytoczone tam orzecznictwo).

40 Konkretnie UCITS to podmioty, w których wiele inwestycji zostaje zgromadzonych razem i rozłożonych na szereg papierów wartościowych, które mogą być skutecznie zarządzane w celu optymalizacji wyników i w których indywidualne inwestycje mogą być względnie niewielkie. Takie fundusze zarządzają swoimi inwestycjami we własnym imieniu i na własną rzecz, zaś każdy klient inwestor posiada udział w funduszu, ale nie w inwestycjach funduszu jako takich (wyrok z dnia 13 marca 2014 r., ATP PensionService, C-464/12, EU:C:2014:139, pkt 50 i przytoczone tam orzecznictwo).

41 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem za specjalne fundusze inwestycyjne należy również uznać fundusze, które nie są przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania w rozumieniu dyrektywy UCITS, lecz mają cechy identyczne z tymi przedsiębiorstwami i dokonują takich samych transakcji lub w każdym razie są na tyle podobne, że znajdują się z nimi w konkurencji (wyrok z dnia 9 grudnia 2015 r., Fiscale Eenheid X, C-595/13, EU:C:2015:801, pkt 37 i przytoczone tam orzecznictwo).

42 Należy przypomnieć, że Trybunał uznał, iż jedną z cech wymaganych do tego, aby można było uznać dany podmiot za posiadający cechy porównywalne z UCITS, a tym samym za specjalny fundusz inwestycyjny mogący korzystać ze zwolnienia z VAT przewidzianego w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT, jest to, że posiadacze jednostek uczestnictwa mają prawo do zysków lub ponoszą ryzyko związane z zarządzaniem funduszem. Innymi słowy, wymagane jest, aby członkowie funduszu ponosili ryzyko inwestycji (zob. podobnie wyroki: z dnia 7 marca 2013 r., Wheels Common Investment Fund Trustees i in., C-424/11, EU:C:2013:144, pkt 27; z dnia 13 marca 2014 r., ATP PensionService, C-464/12, EU:C:2014:139, pkt 59; z dnia 9 grudnia 2015 r., Fiscale Eenheid X, C-595/13, EU:C:2015:801, pkt 51, 52).

43 W tym względzie Trybunał wyjaśnił, że członkowie systemu emerytalnego nie ponoszą ryzyka związanego z zarządzaniem funduszem inwestycyjnym, w którym zgromadzono aktywa tego systemu, jeżeli emerytura otrzymywana przez pracownika nie zależy w żaden sposób od wartości aktywów systemu i wyników inwestycji dokonywanych przez zarządzających systemem, lecz jest z góry określona w zależności od długości stażu pracy u pracodawcy i wysokości wynagrodzenia, w odróżnieniu od zysku, jakiego mogą oczekiwać osoby nabywające jednostki uczestnictwa w przedsiębiorstwie zbiorowego inwestowania, zależnego od wyników inwestycji dokonanych przez podmioty zarządzające funduszem w okresie ich posiadania (wyrok z dnia 7 marca 2013 r., Wheels Common Investment Fund Trustees i in., C-424/11, EU:C:2013:144, pkt 27).

44 Wynika z tego, że aby stwierdzić, iż członek funduszu emerytalnego ponosi wymagane ryzyko inwestycji, konieczne jest, aby emerytura otrzymywana przez tego członka była uzależniona od inwestycji dokonywanych przez ten fundusz, i to w stopniu porównywalnym z tym, w jakim zyski posiadacza jednostek uczestnictwa przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania zależą od inwestycji dokonywanych przez to przedsiębiorstwo.

45 W związku z tym, aby fundusz emerytalny mógł zostać uznany za specjalny fundusz inwestycyjny mogący korzystać ze zwolnienia przewidzianego w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT, ryzyko, jakie ponoszą członkowie tego funduszu emerytalnego w wyniku dokonanych przez niego inwestycji, musi być porównywalne z ryzykiem ponoszonym przez posiadaczy jednostek uczestnictwa w przedsiębiorstwie zbiorowego inwestowania w odniesieniu do zdeponowanych przez nich aktywów w tymże przedsiębiorstwie.

46 Ponieważ takie ryzyko powinno być odzwierciedlone w wysokości uprawnień emerytalnych i świadczeń emerytalnych, w celu ustalenia, czy członkowie funduszu emerytalnego ponoszą ryzyko porównywalne z ryzykiem posiadaczy jednostek uczestnictwa w przedsiębiorstwie zbiorowego inwestowania, należy ustalić, czy wyniki inwestycji dokonanych przez fundusz emerytalny mają istotny wpływ na wysokość uprawnień emerytalnych i świadczeń emerytalnych.

47 Skoro bowiem zysk, jakiego mogą oczekiwać posiadacze jednostek uczestnictwa w przedsiębiorstwie zbiorowego inwestowania, zależy zasadniczo od wyników inwestycji dokonanych przez to przedsiębiorstwo w okresie, w którym posiadają oni te jednostki, co wpływa bezpośrednio na wartość tych jednostek uczestnictwa, zastosowanie zwolnienia przewidzianego w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT do danego funduszu emerytalnego zakłada, że wysokość uprawnień emerytalnych i świadczeń emerytalnych należnych na podstawie danej umowy emerytalnej nie jest gwarantowana, lecz zależy głównie, czy to w sposób pozytywny, czy negatywny, od wyników inwestycji dokonanych przez tenże fundusz.

48 Aby można było stwierdzić, że ryzyko inwestycyjne ponoszone przez członków funduszu emerytalnego jest porównywalne z ryzykiem ponoszonym przez posiadaczy jednostek uczestnictwa w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania, wysokość uprawnień emerytalnych i świadczeń emerytalnych nie może być zatem w znacznym stopniu określona z góry w zależności od długości stażu pracy u pracodawcy i wysokości wynagrodzenia każdego członka. W tym względzie do sądu krajowego należy ustalenie, jak zauważyła w istocie rzecznik generalna w pkt 44 opinii, czy uprawnienia emerytalne i świadczenia emerytalne zależą głównie od wyników inwestycji dokonanych przez dany fundusz emerytalny.

49 W niniejszym wypadku sąd odsyłający wskazuje, że w odniesieniu do systemów emerytalnych rozpatrywanych w postępowaniach głównych uprawnienia emerytalne i świadczenia emerytalne są co do zasady obliczane na podstawie referencyjnej emerytury lub dochodów z działalności

zawodowej oraz liczby lat zatrudnienia każdego członka, że ich poziom nie zależy bezpośrednio od wyników inwestycji dokonanych przez fundusz emerytalny, lecz nie jest również gwarantowany. Strategiczna stopa pokrycia pozwala ustalić, czy i w jakim zakresie dodatki mogą zostać przyznane członkom lub czy uprawnienia emerytalne i świadczenia emerytalne powinny zostać zmniejszone. Zdaniem sądu odsyłającego wyniki tych inwestycji znajdują odzwierciedlenie w wysokości emerytur. Ponadto ryzyko deficytu i możliwość nadwyżek są rozłożone na ogół członków.

50 Z okoliczności tych wydaje się wynikać, że wysokość uprawnień emerytalnych lub świadczeń emerytalnych jest w znacznej mierze określona z góry w zależności od długości stażu pracy u pracodawcy i wynagrodzenia każdego członka. Ponadto zmiana tej kwoty zależy od strategicznego wskaźnika pokrycia, określonego w szczególności poprzez odniesienie do zaktualizowanej wartości zobowiązań w zakresie świadczeń emerytalnych. Tym samym, mimo że wspomniana kwota może zostać zmniejszona lub podwyższona, a przyznawanie dodatków jest w niektórych przypadkach w całości finansowane z wyników inwestycji dokonanych przez fundusz emerytalny, wydaje się, że ta sama kwota zależy od wielu czynników, wśród których wyniki tych inwestycji nie wydają się być głównym czynnikiem, czego sprawdzenie należy jednak do sądu odsyłającego, z uwzględnieniem wszystkich cech charakterystycznych danych umów emerytalnych.

51 Ponadto w celu ustalenia, czy ryzyko inwestycyjne porównywalne z ryzykiem ponoszonym przez posiadaczy jednostek uczestnictwa w przedsiębiorstwie zbiorowego inwestowania ponoszą członkowie funduszy emerytalnych rozpatrywanych w postępowaniu głównym, nie wystarczy stwierdzić, że członkowie ponoszą, indywidualnie lub zbiorowo, ryzyko inwestycji dokonanych przez dany fundusz emerytalny, z wyłączeniem innych osób lub podmiotów. O ile bowiem inwestycje te mają jedynie marginalny wpływ na wysokość uprawnień emerytalnych i świadczeń emerytalnych, o tyle ryzyko ponoszone przez członków jest nieporównywalne z ryzykiem ponoszonym przez posiadaczy jednostek uczestnictwa w przedsiębiorstwie zbiorowego inwestowania w odniesieniu do zdeponowanych przez nich aktywów w tymże przedsiębiorstwie.

52 Natomiast w sytuacji, gdy ryzyko inwestycji dokonanych przez dany fundusz emerytalny ma istotny wpływ na wysokość uprawnień emerytalnych i świadczeń emerytalnych należnych na podstawie umowy emerytalnej, nie ma znaczenia, czy ryzyko to jest rozłożone na ogół członków tego funduszu, a jego wpływ zostaje z tego względu złagodzony. Okoliczność ta wynika bowiem z faktu, że fundusz jest połączony i nie stoi na przeszkodzie temu, by ryzyko wpływało indywidualnie na prawa ogółu członków tego funduszu.

53 Podobnie bez znaczenia jest liczba lat wymaganych do naliczenia uprawnień emerytalnych członka czy okoliczność, że w odniesieniu do funduszu emerytalnego okres naliczania tych uprawnień został w pewnym momencie przerwany, jak ma to miejsce w sprawie C-640/22. Jak bowiem zauważyła rzecznik generalna w pkt 46 opinii, znaczenie ma jedynie sposób, w jaki uprawnienia emerytalne i świadczenia emerytalne zostały ukształtowane w umowie emerytalnej członka, oraz zakres, w jakim te uprawnienia i świadczenia zależą od wyników inwestycji dokonanych przez fundusz emerytalny. Okoliczność, że fundusz emerytalny przestał istnieć lub jest zobowiązany ze względu na swoją sytuację finansową do przekazania swoich aktywów innemu podmiotowi, nie ma wpływu na istnienie ryzyka inwestycyjnego ponoszonego przez członków tego funduszu, chyba że przeniesienie to wiąże się z przeniesieniem ryzyka na podmiot trzeci.

54 Mogłoby tak być w przypadku upadłości funduszu emerytalnego, co stanowi ryzyko zbiorowe, które należy odróżnić od możliwości zmiany wysokości uprawnień emerytalnych i świadczeń emerytalnych. W takim przypadku do sądu krajowego należy zbadanie, czy dla danego funduszu emerytalnego została ustanowiona forma gwarancji państwowej lub system reasekuracji, w celu ustalenia, czy członkowie funduszu ponoszą również ryzyko związane z upadłością tego funduszu.

55 Ponadto nie jest wykluczone, że fakt, iż pracodawca udzielał przez pewien okres poręczenia do celów oczekiwanego naliczenia uprawnień emerytalnych, może mieć wpływ na uprawnienia emerytalne i świadczenia emerytalne, ponieważ w takim przypadku wpłacone składki mogą prowadzić do tego, że wysokość emerytury będzie gwarantowana i nie będzie zależała od wyników inwestycji dokonywanych przez dany fundusz emerytalny, co mogłoby wykluczyć istnienie ryzyka wymaganego, aby ten fundusz można było uznać za posiadający cechy porównywalne z UCITS. Jednakże przy założeniu, że takie poręczenie jest całkowite, sąd krajowy powinien sprawdzić, w jakim stopniu wyniki tych inwestycji mają wpływ na całkowitą wysokość tych emerytur.

56 W świetle powyższych rozważań odpowiedź na pytanie pierwsze brzmi następująco: art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT należy interpretować w ten sposób, że można uznać, iż członkowie funduszu emerytalnego realizującego w ramach zbiorowego systemu emerytalnego umowę emerytalną przewidującą uprawnienia emerytalne i świadczenia emerytalne, których wysokość, mimo że została określona na podstawie emerytury referencyjnej lub dochodów z działalności zawodowej oraz liczby lat zatrudnienia każdego członka, może się różnić pod pewnymi warunkami w zależności od wyników inwestycji dokonanych przez ten fundusz emerytalny, ponoszą ryzyko inwestycji tylko wtedy, gdy wysokość ta zależy głównie od wyników tych inwestycji. Dla dokonania takiej oceny nie mają znaczenia ani liczba lat wymaganych do nabycia uprawnień emerytalnych przez członka, ani okoliczność, że w odniesieniu do funduszu emerytalnego proces naliczania uprawnień emerytalnych został w pewnym momencie przerwany. Okoliczności, że ryzyko jest ponoszone indywidualnie lub zbiorowo, w szczególności w przypadku upadłości, lub że pracodawca przez pewien okres udzielał poręczenia za spodziewane naliczenie uprawnień emerytalnych, stanowią natomiast istotne czynniki, które jako takie nie są jednak decydujące.

W przedmiocie pytania drugiego w sprawach C-640/22 i C-644/22

57 Poprzez pytanie drugie w sprawach C-640/22 i C-644/22 sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT w związku z zasadą neutralności podatkowej należy interpretować w ten sposób, że do celów ustalenia, czy fundusz emerytalny niebędący UCITS może korzystać ze zwolnienia przewidzianego w tym przepisie, wymaga on nie tylko dokonania porównania z takim przedsiębiorstwem, ale również dokonania oceny, czy z punktu widzenia sytuacji prawnej i finansowej członka w stosunku do tego funduszu emerytalnego ów fundusz jest porównywalny z innymi funduszami, które, nie będąc UCITS, są uznawane przez dane państwo członkowskie za specjalne fundusze inwestycyjne w rozumieniu tego przepisu.

58 Z pkt 38 i 41 niniejszego wyroku wynika, że w ramach stosowania tego zwolnienia państwa członkowskie są zobowiązane traktować fundusze stanowiące UCITS w rozumieniu dyrektywy UCITS jako specjalne fundusze inwestycyjne oraz że za specjalne fundusze inwestycyjne należy również uznać fundusze, które nie będąc przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania w rozumieniu tej dyrektywy, dokonują tych samych transakcji lub przynajmniej wykazują cechy porównywalne z tymi przedsiębiorstwami do tego stopnia, że znajdują się z nimi w stosunku konkurencji.

59 Nawet jeśli bowiem zwolnienie przewidziane w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT podlega ścisłej wykładni, to zasada neutralności podatkowej oraz cel ułatwienia inwestorom inwestowania w papiery wartościowe za pośrednictwem przedsiębiorstw inwestycyjnych wymagają nadania mu pełnej skuteczności (zob. podobnie wyrok z dnia 17 czerwca 2021 r., K i DBKAG, C-58/20 i C-59/20, EU:C:2021:491, pkt 38 i przytoczone tam orzecznictwo).

60 W szczególności zasada neutralności podatkowej sprzeciwia się temu, aby towary lub usługi podobne, które są konkurencyjne wobec siebie, były traktowane odmiennie z punktu widzenia VAT (zob. podobnie wyrok z dnia 3 lutego 2022 r., Finanzamt A, C-515/20, EU:C:2022:73, pkt 43 i przytoczone tam orzecznictwo).

61 Z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wynika, że na mocy pisma sekretarza stanu ds. finansów niektóre fundusze emerytalne, które realizują umowy o składkach, powinny być traktowane przez organy podatkowe jak specjalne fundusze inwestycyjne w rozumieniu art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT.

62 W piśmie tym sekretarz stanu ds. finansów uznał, że system emerytalny oparty na składkach o charakterze indywidualnym stanowi specjalny fundusz inwestycyjny zasadniczo ze względu na to, że w takim systemie emerytalnym członkowie ponoszą ryzyko inwestycji. Ponadto niektóre systemy emerytalne o zdefiniowanych składkach mogą również zostać uznane za specjalne fundusze inwestycyjne, jeżeli uprawnienia emerytalne są nabywane w sposób porównywalny z nabywaniem takich uprawnień w ramach systemów emerytalnych opartych na składkach o charakterze indywidualnym.

63 W tym kontekście członek funduszu emerytalnego jest przeciętnym konsumentem, do którego odnosi się sąd odsyłający. W niniejszym wypadku do sądu tego należy zatem przeprowadzenie konkretnej analizy w celu ustalenia, czy z punktu widzenia sytuacji prawnej i finansowej tego uczestnika w stosunku do funduszu emerytalnego uprawnienia emerytalne nabyte na podstawie umów emerytalnych wdrożonych przez fundusz emerytalny taki jak fundusze rozpatrywane w postępowaniu głównym, które zgodnie z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym stanowią „umowy o świadczenia emerytalne", są porównywalne z uprawnieniami emerytalnymi nabytymi na podstawie umowy emerytalnej „w odniesieniu do składek" wdrożonej przez fundusz emerytalny uznany przez państwo członkowskie za specjalny fundusz inwestycyjny w rozumieniu art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT, charakteryzujący się w szczególności tym, że członkowie ponoszą ryzyko inwestycyjne.

64 W świetle powyższych rozważań odpowiedź na pytanie drugie w sprawach C-640/22 i C-644/22 brzmi następująco: art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT w świetle zasady neutralności podatkowej należy interpretować w ten sposób, że do celu ustalenia, czy fundusz emerytalny niebędący UCITS może korzystać ze zwolnienia przewidzianego w tym przepisie, wymaga on nie tylko dokonania porównania z takim przedsiębiorstwem, ale również dokonania oceny, czy z punktu widzenia sytuacji prawnej i finansowej członka w odniesieniu do tego funduszu emerytalnego ów fundusz emerytalny jest porównywalny z innymi funduszami, które, nie tworząc UCITS, są uznawane przez dane państwo członkowskie za specjalne fundusze inwestycyjne w rozumieniu tego przepisu.

W przedmiocie kosztów

65 Dla stron w postępowaniach głównych niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionych przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniach głównych, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (czwarta izba) orzeka, co następuje:

1) **Artykuł 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej**

należy interpretować w ten sposób, że:

można uznać, że członkowie funduszu emerytalnego realizującego w ramach zbiorowego systemu emerytalnego umowę emerytalną przewidującą uprawnienia emerytalne i świadczenia emerytalne, których wysokość, mimo że została określona na podstawie emerytury referencyjnej lub dochodów z działalności zawodowej oraz liczby lat zatrudnienia każdego członka, może się różnić pod pewnymi warunkami w zależności od wyników inwestycji dokonanych przez ten fundusz emerytalny, ponoszą ryzyko inwestycji tylko wtedy, gdy wysokość ta zależy głównie od wyników tych inwestycji. Dla dokonania takiej oceny nie mają znaczenia ani liczba lat naliczenia uprawnień emerytalnych członka, ani okoliczność, że w odniesieniu do funduszu emerytalnego proces naliczania uprawnień emerytalnych został w pewnym momencie przerwany. Okoliczności, że ryzyko jest ponoszone indywidualnie lub zbiorowo, w szczególności w przypadku upadłości, lub że pracodawca przez pewien okres udzielał poręczenia za spodziewane naliczenie uprawnień emerytalnych, stanowią natomiast istotne czynniki, które jako takie nie są jednak decydujące.

2) **Artykuł 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy 2006/112 w świetle zasady neutralności podatkowej**

należy interpretować w ten sposób, że:

do celu ustalenia, czy fundusz emerytalny niebędący przedsiębiorstwem zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe może korzystać ze zwolnienia przewidzianego w tym przepisie, wymaga on nie tylko dokonania porównania z takim przedsiębiorstwem, ale również dokonania oceny, czy z punktu widzenia sytuacji prawnej i finansowej członka w odniesieniu do tego funduszu emerytalnego ów fundusz emerytalny jest porównywalny z innymi funduszami, które, nie tworząc przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe, są uznawane przez dane państwo członkowskie za specjalne fundusze inwestycyjne w rozumieniu tego przepisu.

Podpisy